

Stenungsund

Torsdagen den 19 april 2007

Bilaga till skrivelse den 15 oktober 2007.

Till
Riksdagen
Socialförsäkringsutskottet.
Gunnar Axén, ordförande.

Inga hållbara motiv för att avskaffa socialförsäkringsnämnderna.

I samband med budgetpropositionen för 2007 aviserade regeringen att socialförsäkringsnämnderna skall avvecklas. Med anledning av detta valde undertecknade ledamöter i Socialförsäkringsnämnd nr 5 i Västra Götaland att i en skrivelse till er redovisa våra principiella synpunkter på en sådan förändring. Samtidigt efterlyste vi en allsidig och ingående prövning av detta.

I en departementspromemoria – ”Avveckling av Försäkringskassornas socialförsäkringsnämnder” – inom Socialdepartementet redovisades i februari i år förslag till en ny beslutordning: i fortsättning skall tjänsteman vid Försäkringskassan överta beslutanderätten från nämnderna, och nämndemän i kammarrätten ”*skall inte längre delta i kammarrättens avgörande av socialförsäkringsmål*”.

Båda förslagen kan på goda grunder ifrågasättas ur principiella och andra synpunkter.

Till stöd för förändringarna anförs att nuvarande beslutsformer ”*riskerar medföra att de förtroendevalda många gånger fattar beslut på svaga grunder*”. Om så är fallet handlar det snarare om brister i handläggningen och förberedelser av ärenden som beslutas av Socialförsäkringsnämnd än brister hos dem som ingår i nämnderna. Det spelar sedan ingen roll att beslut sällan avviker från föredragens förslag i nämnderna.

Att antalet ärenden skulle vara för många för att nämndledamöterna ”*inte skulle ha möjlighet att ta ställning till alla ärenden*” är ett grundlöst påstående. Det vittnar snarare om bristande insikter i rollen som förtroendevald än att vara ett motiv för att en tjänsteman vid Försäkringskassan ska överta nämndernas beslut.

I departementspromemorian åberopas också ANSA-utredningen, som ansåg att nuvarande ordning riskerar ”*att medföra att ovidkommande subjektiva faktorer förs in vid bedömningen av frågor som bör bedömas utifrån strikt förvaltningsmässiga och försäkringsmässiga kriterier*”.

Arbetsgruppen inom Socialdepartementet, som utarbetat promemorian, ansluter sig till denna bedömning utan att redovisa några erfarenheter eller sakliga omständigheter till stöd för påståendet. I praktiken innebär det att ledamöter i nämnderna inte utgår från gällande lagstiftning och föreskrifter i beslutsfattandet. Detta är anmärkningsvärt påstående då det är ”*ett tungt vägande skäl för att avveckla nämnderna*”.

Oavsett beslutsformer i socialförsäkringsärenden är det viktigt att beslut inte fattas på ”svaga grunder”, eller ärenden inte hinner behandlas, eller av ”ovidkommande subjektiva faktorer”. Att beslut av en tjänsteman vid Försäkringskassan istället för förtroendevalda i nämnderna skulle på ett bättre sätt undanröja eventuella sådana inslag i beslutsfattandet finns det inget stöd för.

Den sakliga grunden för att avskaffa socialförsäkringsnämnderna är varken sakligt väl motiverad eller trovärdig.

Dessutom finns det anledning av fråga sig om det inte vore värdefullt att inhämta erfarenheter från den nya handläggningen och beslutsformen som gäller för bilstöd innan beslut fattas om en ny beslutsordning för ärenden som för närvarande beslutas av socialförsäkringsnämnderna.

Förslagen i departementspromemorian präglas vidare av ett synsätt som snarare bygger på att experter i beslutande organ är en garanti för att uppnå ökad effektivitet, mer likformig behandling och ökad rättssäkerhet. Att så skulle vara fallet är inte heller styrkt med några sakliga skäl. Intrycket förstärks ännu mer när departementspromemorian också redogör för Försäkringskassans förslag till utformning av beslutsfattande.

Att handläggning, företrädesrätten och beslutsfattandet ska ske – utan oberoende medverkan som för närvarande - inom samma myndighet framstår som synnerligen tvivelaktigt ur den enskilde försäkringstagarens synpunkt. Inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt.

På samma sätt förhåller det sig med förslaget att ”*nämndemän skall inte längre delta i kammarrättens avgörande av socialförsäkringsmål*” Tvärtemot departementspromemorian anser undertecknade att lekmannamedverkan är av största betydelse även i dessa sammanhang. Det gäller ifråga om såväl skälighetsbedömningar som bevisvärdering och tillämpning eller tolkning av gällande regler.

Beslutsfattande och rättstillämpningen kommer att präglas av en mycket stor och icke önskvärd slutenhet om departementspromemorians förslag också blir regeringens och riksdagens beslut.

För att motsvara höga krav ifråga om effektivitet, enhetlig tillämpning och rättsäkerhet borde fokus inriktas på att säkra resurser för detta ändamål i handläggning av socialförsäkringsärenden istället för att på oklara och vilseledande grunder avskaffa socialförsäkringsnämnderna.

Det finns, enligt vår mening, anledning att ytterligare understryka vikten av ett fortsatt starkt lekmannainflytande inom ramen för Försäkringskassan Sverige. I de ärenden som f.n. handläggs i socialförsäkringsnämnder är detta ofrånkomliga inslag för att vidmakthålla legitimiteten för socialförsäkringarna.

I övrigt hänvisas till vår skrivelse till er den 3 november 2006 – ”Hävda ett lekmannainflytande i socialförsäkringarna” – i vilket vår principiella synpunkter redovisas utförligare än i denna skrivelse.

Inga Olsson, ordförande – Centerpartiet

Gunilla Josefsson, vice ordförande –
Socialdemokraterna.

Staffan Lundstedt, Vänsterpartiet.

Ann Marie Zackrisson, Moderata Samlingspartiet.

Christer Ahlén, Socialdemokraterna.
Riksorganisation.

Hans - Urban Holm, Företagarnas

Betty Krook, LO.